

ASUTTAVA PÄIJÄT-HÄME

Ajatus Habitability-, eli asuttavuuskonseptin pilotoinnista kyliin syntyi vuonna 2023, kun Päijänne-Leader ry vieraili Kökarin saarella. Opintomatka oli osa Elinvoimaisesti ja kestävästi asutut saaristo- ja vesistöalueet -hanketta (2022-2023), jossa oli yhteistyökumppaneina yksitoista muuta Leader-ryhmää sekä Suomen saaret ry. Hanke teki yhteistyötä myös Saaristoasian neuvottelukunnan SANKin kanssa. Asuttavuusanalyysi syntyi Kökarin saarella 2018-2020, kun saarella alettiin pohtimaan, että käytössä olevat mittarit eivät kuvaa kokemusta siitä, minkälaista saarella on asua. Asuttavuusanalyysi kuvaa alueen nykytilaa – ja toimii näin kehittämisen lähtökohtana. Valmis analyysi kertoo myös sen, mitä paikalliset saarellaan arvostavat. Tästä lähti ajatus siitä, miten analyysi toimisi kylissä?

Manner-Suomen kylissä on samankaltaisia piirteitä kuin saarissa: saavutettavuushaasteet, ikääntynyt väestö, väestön kausittainen vaihtelu ja palveluiden keskittäminen kuntakeskuksiin. Ihmiset myös nauttivat kylistä samasta syystä kuin saarista: luonnonläheisyys, rauhallisuus ja yhteisöllisyys. Saari on veden rajaama maantieteellinen alue, jonka vuoksi analyysi ei sovi täydellisesti kyliin – mutta pilotissa opittiin, että analyysissä olisi paljon potentiaalia myös

PROSESSI

Asuttava Päijät-Häme -hanke alkoi toukokuussa 2024. Vuoden 2024 aikana pilottialueiksi valikoitui Päijänne-Leader ry:n alueen ainoa saaristo-osakunnan kylä Kalkkinen Asikkalasta Järvikunnan tilastoalue Orimattilasta sekä Pertunmaan kirkonkylä Mäntyharjusta. Asuttava Päijät-Häme -nimestä huolimatta myös yksi Etelä-Savon alue on ollut mukana hankkeessa, sillä se kuuluu ainoana Päijät-Hämeen ulkopuolisena alueena Päijänne-Leaderin toiminta-alueeseen. Hanketta on ollut toteuttamassa Päijänne-Leaderin palkkaama projektipäällikkö, sekä alueiden paikalliset kumppanit: Kalkkisten kyläyhdistys, Mallusjoen nuorisoseura sekä Pertun kyläyhdistys.

Pilottialueiden valitsemisen jälkeen paikalliset sidosryhmät kontaktoitiin, ja projektista ja konseptista viestittiin alueilla. Esittelytilaisuudet pidettiin alueilla joulukuussa 2024. Tämän lisäksi kolmella alueella toteutettiin laaja kysely. Teemoittaiset työpajat pidettiin kaikilla kolmella alueella keväällä 2025: yhteensä 21 työpajaa pidettiin tammikuusta kesäkuuhun. Teimme myös yhteistyötä kahden paikallisen korkeakoulun kanssa: mukana olivat sekä LAB- että LUT-korkeakoulujen opiskelijat.

Tilastojen kerääminen sekä analyysin koostaminen toteutettiin vuoden 2025 aikana. Ensimmäinen runko analyysistä lähti laajalle kommenttikierrokselle kesäkuussa 2025. Muutosten ja täydennysten jälkeen analyysi on käynyt kahdella kommenttikierroksella syksyllä 2025 – näin ollaan varmistettu analyysin paikallisuus ja vältetty tulkinnalliset väärinymmärrykset.

Loka-marraskuussa jokaisella pilottialueella järjestettiin asukasillat, joissa käytiin läpi tuloksia ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä. Marras- ja joulukuussa 2025 tuloksia esitellään myös Asikkalan ja Mäntyharjun kunnalle, sekä Orimattilan kaupungille.

Projektista on myös viestitty Päijänne-Leader ry:n sidosryhmille ja Asuttava Päijät-Häme on osallistunut muun muassa Maaseutututkijoiden tapaamiseen sekä KERÄ-verkoston paikallistieto kestävän maaseudun kehittämisessä – Kokemuksia asuttavuusanalyysistä – tilaisuuteen. Tilaisuuksissa ollaan kerrottu kokemuksia analyysin tekemisestä kyläkontekstissa.

ASUTTAVUUSANALYYSI

Asuttavuusanalyysin tavoitteena on selvittää alueen asuttavuuden nykytila. Asuttava Päijät-Häme hankkeen tavoitteena on edistää syrjäisten alueiden asuttavuutta tuottamalla tietoa paikallistasolla. Mitä vahvuuksia alueella on ja mitä alueen asuttavuudessa tulisi kehittää?

Analyysiä lukiessa on hyvä huomioida, että analyysi on kehitetty saareen, ja tästä syystä analyysin eri indikaattorit eivät sellaisenaan kykene kuvaamaan kylää saaren tavoin. Analyysin jälkeen työtä jatketaan reflektiolla siitä, mitkä indikaattorit eivät sovi sellaisenaan kylään.

Asuttavuusanalyysissä on seitsemän eri teemaa, jotka jakautuvat 45 indikaattoriin. Indikaattoreille annetaan käsikirjan mukaan arvo 1-4, joista 1 tarkoittaa kehittämistarpeita ja 4 tarkoittaa alueen vahvuutta.

Teema 1: Paikan identiteetti

Indikaattorit: 1. Ympärivuotinen väestö, 2. Osa-aika-asukkaat, 3. Kävijämäärä, 4. Kokonaisväestö, 5. Kausivaihtelu, 6. Etäisyys, 7. Saavutettavuus ja 8. Koettu etäisyys

Teema 2: Ekosysteemit

Indikaattorit: 9. Maa- ja vesialue, 10. Veden ekosysteemit, 11. Ekosysteemit maalla, 12. Myrskyt ja 13. Ilmastomuutos

Teema 3: Makea vesi

Indikaattorit: 14. Sade ja lumi, 15. Vesivarat, 16. Veden laatu, 17. Veden käyttö ja 18. Jätevesi ja poistovesi

Teema 4: Energia

Indikaattorit: 19. Energiankulutus, 20. Energialähteet, 21. Hiililähteet ja hiilinielut, 22. Paikallinen energiatuotanto ja 23. Uusiutuvan energian osuus

Teema 5: Paikallistalous

Indikaattorit: 24. Liiketoimintaekosysteemi, 25. Työmahdollisuudet, 26. Paikallinen liikevaihto, 27. Menovuoto, 28. Matkailun vaikutus, 29. Elinkustannukset, 30. Asuminen ja 31. Brändi

Teema 6: Julkiset palvelut

Indikaattorit: 32. Paikallishallinto, 33. Päivähoito, 34. Koulu, 35. Ikäntyneiden hoito, 36. Terveystiete, 37. Kiinteä jäte ja 38. Verot ja tuet

Teema 7: Hyvinvoivat ihmiset

Indikaattorit: 39. Ikäjakauma, 40. Hyvä terveys, 41. Turvallisuus, 42. Osallisuus, 43. Äänestysaktiivisuus, 44. Alueen kulttuuri ja 45. Väestönkasvu

SISÄLLYSLUETTELO

Teema 1: Paikan identiteetti

1. Ympärivuotinen väestö.....	8
2. Osa-aika-asukkaat.....	8
3. Kävijämäärä.....	9
4. Kokonaisväestö.....	9
5. Kausivaihtelu.....	10
6. Etäisyys.....	10
7. Saavutettavuus.....	10
8. Koettu etäisyys.....	11

Teema 2: Ekosysteemit

9. Maa- ja vesialue.....	11
10. Vesien ekosysteemit.....	13
11. Ekosysteemit maalla.....	14
12. Myrskyt.....	16
13. Ilmastomuutos.....	16

Teema 3: Makea vesi

14. Sade ja lumi.....	17
15. Vesivarat.....	18
16. Veden laatu.....	19
17. Veden käyttö.....	20
18. Jätevesi ja poistovesi.....	20

Teema 4: Energia

19. Energiankulutus.....	20
20. Energialähteet.....	22
21. Hiililähteet ja hiilinielut.....	22
22. Paikallinen energiatuotanto.....	23
23. Uusiutuvan energian osuus.....	23

5: Paikallistalous

24. Liiketoimintaekosysteemi.....	24
25. Työmahdollisuudet.....	25
26. Paikallinen liikevaihto.....	25
27. Menovuoto.....	25
28. Matkailun vaikutus.....	25
29. Elinkustannukset.....	25
30. Asuminen.....	26
31. Brändi.....	26

Teema 6: Julkiset palvelut

32. Paikallishallinto.....	27
33. Päivähoito.....	28
34. Koulu.....	28
35. Ikääntyneiden hoito.....	29
36. Terveystieteiden hoito.....	29
37. Kiinteä jäte.....	29
38. Verot ja tuet.....	30

Teema 7: Hyvinvoivat ihmiset

39. Ikäjakautuma.....	30
40. Hyvä terveys.....	30
41. Turvallisuus.....	31
42. Osallisuus.....	32
43. Äänestysaktiivisuus.....	32
44. Alueen kulttuuri.....	33
45. Väestönkasvu.....	33

ASUTTAVA KALKKINEN

Kalkkisissa järjestettiin seitsemän teemallista työpajaa keväällä 2025, jotka olivat avoimia kaikille. Työpajoihin kutsuttiin eri alojen asiantuntijoita. Tilaisuudet pidettiin eri tiloissa Kalkkisten alueella – työpajoihin oli mahdollista osallistua myös etänä Teamsin avulla.

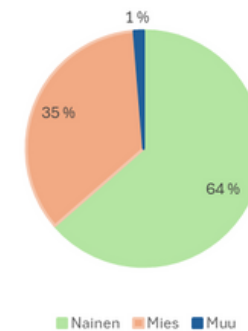
- Paikan identiteetti to 16.1. klo 17–19
- Ekosysteemit to 13.2. klo 17–19
- Energia to 6.3. klo 17–19
- Makea vesi to 27.3. klo 17–19
- Paikallistalous to 17.4. klo 17–19
- Julkiset palvelut to 15.5. klo 17–19
- Hyvinvoivat ihmiset to 12.6 klo 17–19

Tämän lisäksi Asuttava Päijät-Häme oli mukana Kalkkisissa kyläpäivässä heinäkuussa 2025, jossa kysyttiin asukkaiden, vieraiden ja monipaikkaisten ajatuksia ja kokemuksia alueesta.

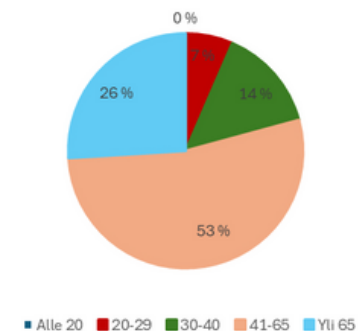
KYSELY

Alueella toteutettiin kysely 12/2024–1/2025, jossa kartoitettiin pohjatietoa analyysille. Kyselyyn vastasi 77 ihmistä, joista 53% oli alueella vakituisesti asuvia, 44% monipaikkaisia ja loput valitsivat ”muu”.

Vastanneiden sukupuolijakauma

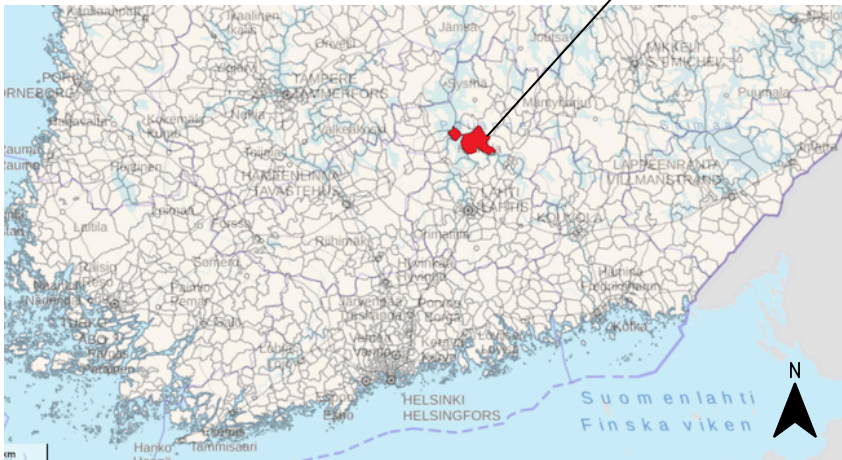

Vastanneiden ikäjakauma

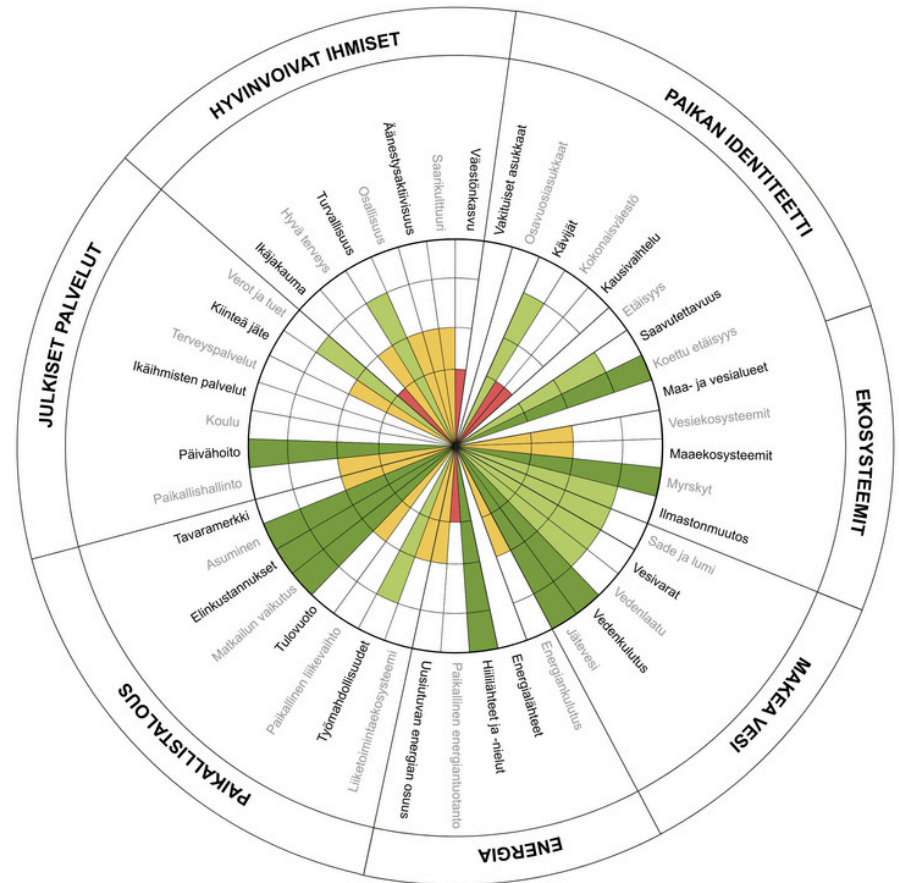

Kalkkinen sijaitsee Päijät-Hämeessä, Asikkalan kunnassa. Asikkala on Päijät-Hämeen ainoa saaristo-osakunta, ja tästä syystä otollinen kylä asuttavuusanalyysin pilottiin. Kalkkisten alueen paikallinen kumppani on Kalkkisten kyläyhdistys. Paikallisen kumppanin tehtävänä oli tuoda paikallista näkökulmaa, markkinoida hanketta ja työpajoja.

Kalkkisten postinumeroalue 17240

KALKKISTEN ASUTTAVUUS

ASUTTAVA KALKKINEN

Kalkkinen on Asikkalan kunnan pohjoisin kylä. Kalkkinen on tunnettu mökkipaikkakunta, ja kylän keskustasta löytyy edelleen peruspalveluita, kuten kyläkauppa ja ravintola. Koulun sulkemisen jälkeen alueella ei ole juurikaan muita kunnallisia palveluita kuin ryhmäperhepäiväkotä. Kalkkinen on valittu Päijät-Hämeen vuoden kyläksi kaksi kertaa, vuosina 1997 ja 2012. Kalkkinen sijaitsee Kymijoen varrella, Kalkkistenkosken äärellä. Alueella on paljon mahdollisuuksia luontomatkailuun ja muuhun virkistykseen.

Ensimmäiset asutuksen merkit alueelta on löydetty kivikaudelta 8600–1500 eaa. Kalkkisten kylän ensimmäiset kirjalliset maininnat löytyvät vuodelta 1445. Vesistöllä on ollut tärkeä rooli liikkumisessa ja kaupankäynnissä. 1800-luvun lopulla Kalkkisiin rakennettiin höyräsaaha, jonka jälkeen alueelle rakennettiin muun muassa tiilitehdas sekä meijeri. Kalkkisten kanava vihittiin käyttöön 1878.

Kalkkisissa on aktiivisia yhdistyksiä, kuten Kalkkisten kyläyhdistys- sekä nuorisoseura, jotka järjestävät kulttuurielämyksiä ja tapahtumia alueella. Kalkkisten kylän keskustassa oleva kirkko, kyläkauppa ja Manibaari ovat tärkeitä kokoontumispaikkoja niin paikallisille kuin kylän kesäasukkaille.

Kalkkisten asuttavuusanalyysiä on toteutettu postinumeroalueella 17240.

PAIKAN IDENTITEETTI

1. YMPÄRIVUOTINEN VÄESTÖ

Kalkkisissa on tilastojen mukaan vuonna 2024 ollut 363 asukasta.

2. OSA-AIKAiset ASUKKAAT

Suurin osa alueen osa-aikaisista asukkaista on monipaikkaisia. Kesäasukkaiden määrä on laskettu kertomalla kesämökkien määrä 4,7, joka on vuoden 2021 mökkibarometrin mukaan keskimääräinen toistuvasti vapaa-ajan asuntoa käyttävien määrä Suomessa. Arvioimme teemaillassa, että käytämme myös barometrin keskimääräistä oleskelupäivämäärää osa-aikaisten asukkaiden henkilöpäivämäärien laskemiseen, jolloin yhteensä niin asukkaiden kuin kesäasukkaiden henkilöpäivämäärästä tulee 519 274 päivää vuodessa.

Vuosi	Asukkaiden määrä	Henkilöpäivien kokonaismäärä
2024	363	132 495
Osa-aikaisten asukkaiden määrä	Keskimääräinen oleskelu (päivää)	Henkilöpäivien kokonaismäärä
3737	103.5	386 779
	Yhteensä:	519 274

3. KÄVIJÄMÄÄRÄ

Kävijämääriä on haastavaa laskea, sillä kunnankaan tasolla kylissä ei lasketa juurikaan tilastoja siitä, kuinka paljon vierailijoita alueella on. Kalkkisiin pääsee tietä pitkin tai veneellä Kalkkisten kanavan kautta. Arvioimme kävijämäärää ja sesonkia Kalkkisten työpajassa.

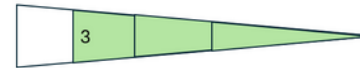
Vierailijat saattavat siis ajaa Kalkkisten läpi pyörällä tai moottoripyörällä. Satamassa ei ole kioskia tai vastaavaa, joten satamassa pysähtyvät luultavasti pysähtyvät pitemmäksi aikaa. Alueella on myös kyläkauppa, Manibaari ja Pihamaa, jotka houkuttelevat niin vierailijoita kuin kesämökkiläisiä lähietäältä viettämään aikaa. Tämän lisäksi alueella on erilaisia tilaisuuksia, kuten kyläpäivä, joulumarkkinat, juhannusjuhla sekä teatteriesityksiä.

- Veneilijöitä noin 2540 (sulutuksien määrä vuonna 2024 oli 2540) vuodessa – veneilykausi rajautuu kevään ja syksyn välille
- Muut luonto- ja kesävierailijat, noin 2400 henkilöä
- Tapauksissa noin 1000 henkilöä per vuosi
- Läpikulkijoita, kuten pyöräilijöitä arvioidaan olevan saman verran kuin veneilijöitä, eli 2540 henkilöä per vuosi

Tämä tarkoittaisi, että vierailijoita olisi vuoden aikana 8480. Postinumeroalueen ulkopuolella on mökkejä, joten voidaan olettaa, että vierailijoiden arvio on alakanttiin.

Matkailijoiden määrä henkilöinä	Asukkaiden määrä	Suhde
8480	363	23:1

Indikaattori saa arvon 3.

4. KOKONAISVÄESTÖ

Vuosi	Asukkaiden määrä	Henkilöpäivien kokonaismäärä
2024	363	132 495
Osa-aikaisten asukkaiden	Keskimääräinen oleskelu (päivää)	Henkilöpäivien kokonaismäärä
3737	103.5	386 779
Vierailijat		Henkilöpäivien kokonaismäärä
		8480
Yhteensä		527 754

Vakituisten asukkaiden suhde kokonaishenkilöpäivämäärien avulla laskettuun keskiarvoon, joka on 1446 asukasta. Suhdeluku on 4:1, jolloin indikaattori saa arvon 1.

5. KAUSIVAIHTELU

FCG:n toteuttaman kyselyn perusteella Päijät-Hämeessä vierailu toteutuu seuraavalla tavalla: helmikuussa alueella on 3% vierailijoista, maaliskuu-toukokuussa 15% ja kesä-, heinä- ja elokuussa 82%. Tämä tarkoittaisi, että hiljaisimpaan aikaan vierailijoita on 254 henkilöä ja kesäsesonkina kolmen kuukauden aikana 6954 henkilöä.

Suhdeluku on siis 1:27, eli indikaattori saa arvon 1.

6. ETÄISYYS

Etäisyys määritellään kolmen indikaattorin kautta: etäisyys, saavutettavuus ja koettu etäisyys.

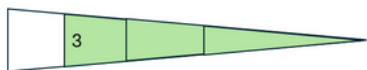
Asuttavuus-käsikirjan mukaisesti etäisyyttä mitataan Euroopan saarille tyypillisesti viiteen eri kategoriaan: siltayhteys, enintään viisi kilometriä mantereelta ilman siltayhteyttä, 5–50 km mantereelta, yli 50 kilometriä mantereelta sekä Euroopan mantereen ulkopuolella. Mikäli käytämme samaa mittaristoa, niin Kalkkinen kuuluu ensimmäiseen ryhmään, eli "siltayhteys." Etäisyydelle ei anneta indikaattoriarvoa, vaan se koostuu saavutettavuudesta ja koetusta etäisyydestä, joista käsitellään seuraavaksi.

7. SAAVUTETTAVUUS

Kaikki peruspalvelut, joita asukas alueella tarvitsee, on joko paikallisesti tai muutaman tunnin ajomatkan päästä. Kalkkisten kylän keskustassa on peruspalveluita, kuten päiväkotia, ravintola/baari sekä kyläkauppa.

Ala-aste lopetettiin Kalkkisissa vuonna 2024. Asikkalan kuntakeskuksessa Vääksyssä, eli noin 30 minuutin ajomatkan päässä löytyy perusterveydenhuolto, useita ravintoloita, supermarket, pankki ja koulut ala-asteesta lukioon. Myös esikoulu on Vääksyssä. Harvemmin käytettävät palvelut, kuten aluehallintavirasto, yliopisto ja hovioikeus löytyvät muutaman tunnin ajomatkan päästä, kuten Lahdesta tai Helsingistä.

Tästä syystä saavutettavuusindikaattori Kalkkisissa saa arvon 3.

8. KOETTU ETÄISYYYS

Analyysissä käsitellään myös koettua etäisyyttä, sillä erityisesti saaristossa koettu etäisyys saattaa erota etäisyydestä. Tämä johtuu muun muassa siitä, että kulkeminen saaresta mantereelle saattaa tapahtua lossin tai lautan avulla. Kalkkisissa Kymenvirran ylitti lossi vuodesta 1860, mutta sillan valmistuttua vuonna 2000 lossi poistettiin käytöstä.

Kalkkisten alueella on myös mutkaisia teitä, jotka saattavat olla huonossa kunnossa ja ajaminen on hitaampaa. Jä alueen koettu sijainti vastaa todellista etäisyyttä, eli Kalkkinen saa indikaattorista arvon 4.

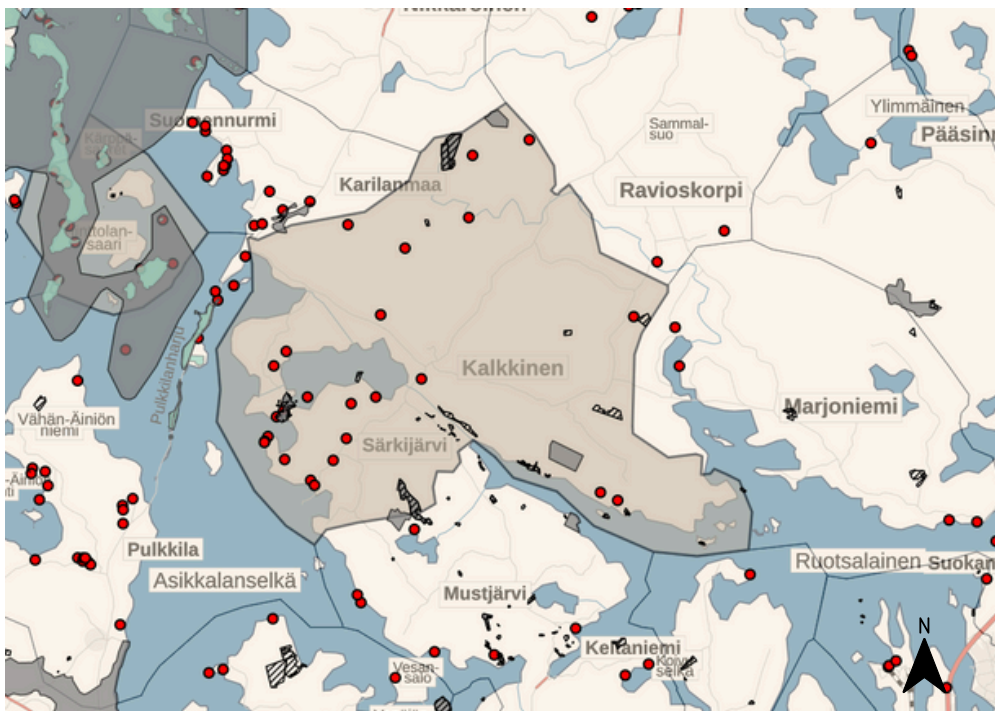

EKOSYSTEEMIT

9. MAA- JA VESIALUE

Asikkala on pilottialueista ainoa saaristo-osakunta. Kalkkisissa veden läheisyys on siis läsnä, ja Kymijoki on vallitseva elementti kylässä. Kalkkisten koski on Kymijoen ensimmäinen koski ja Natura 2000 kohde, ja se on tarjonnut kulkureitin ja toimeentulon alueella. Kalkkisten koski on kuitenkin suojeltu kolmen luontotyypin puolesta:

- boreaaliset luonnonmetsät
- niukkamineraaliset ja -ravinteiset vedet
- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit

● Muinaisjäänne

▨ Natura 2000 suojelualue

▨ Yksityisellä alueella oleva suojelukohde

Kartan luoteessa näkyy Päijänteen alue ja Päijänteen kansallispuisto. Kalkkisissa on myös useampi suojelualue, joiden alueilla on muun muassa Kalkkisten koski. Muinaisjäänneitä löytyy erityisesti vesistön läheltä.

Kalkkisten maisema on syntynyt ja muovautunut jääkauden aikaan. Maiseman murtumalaakso on syntynyt jääkauden virtaamien vesien kuluttamana. Veden läheisyyden vuoksi alueella on ollut asutusta jo kivikaudelta saakka, ja metsäala on pienentynyt 1500-luvulta lähtien kaskeamisen vuoksi. Elinkeinorakenteen muutoksen vuoksi metsäala on kasvanut Kalkkisissa.

Toinen Natura 2000 -alue on Vähäpää, jossa pesii neljä suojeltua lintua: koskikara, laulujoutsen, pikkulokki sekä kalatiira. Tämän lisäksi alueella rahoitettuja lajeja on saukko sekä liito-orava.

Suojeltuja lintulajeja ovat jouhisorsa, lapasorsa, nuolihaukka, heinätavia, kaulushaikara, ruskosuohaukka, kurki, pikkulokki, mustakurkku-uikku, laulujoutsen, pikkuhuitti ja luhtahuitti. Pyhäjärven järviruokakasvusto on kuitenkin heikentänyt lajien moninaisuutta alueella.

Raja-alueilla sijaitsee suojeltavat Pitkäkallion metsä, Mukkulammi sekä Päijänne. Mukkulammi ja Pitkäkallion metsä on liito-oravan suojelualue. Mukkulammi on havupuuvaltaista metsää, jossa on vaihtumissoita, boreaalista luonnonmetsää, suota sekä rantasaita. Pitkäkallion metsä on lehtomaista kangasmetsää.

10. VESIEN EKOSYSTEEMIT

Avainlajien ekologinen tila pisteytettiin Kalkkisten työpajassa. Avainlajien ekologinen tila pisteytettiin yhdestä neljään jossa: 1 = vähentynyt paljon, 2 = vähentynyt, 3 = sama kuin ennen ja 4 = lisääntynyt. Avainlajien ekologista tilaa arvioitiin viimeisten 10 – 20 vuoden ajalta.

Kalkkisissa lumme ja siika ovat vähentyneet huomattavasti. Joutsen on ainoa laji, joka on lisääntynyt. Muut lajit ovat paljolti pysyneet saman, tai vähentyneet.

Indikaattori saa arvon 2.

Avainlaji	Arvo
Harmaahaikara	2
Joutsen	4
Telkkä	3
Kuikka	3
Heinäsaorsa	2
Merimetso	2
Härkälintu	2
Ahven	3
Hauki	3
Kuha	3
Siika	1
Saukko	2
Ulpukka	3
Lumme	1
Keskiarvo	2

11. EKOSYSTEEMIT MAALLA

Avainlajien ekologinen tila pisteytettiin Kalkkisten työpajassa. Avainlajien ekologinen tila pisteytettiin yhdestä neljään jossa: 1 = vähentynyt paljon, 2 = vähentynyt, 3 = sama kuin ennen ja 4 = lisääntynyt. Avainlajien ekologista tilaa arvioitiin viimeisten 10 – 20 vuoden ajalta.

Luontotyypeistä suot, lehdot ja tuorekankaat ovat säilyneet, mutta niityt vähentyneet paljon. Monet vadelma ja puut ovat pysyneet ennallaan, mutta muut varpukasvit ovat vähentyneet. Jättipalsami ja putket ovat lisääntyneet runsaasti. Kauriit ovat lisääntyneet, kuten myös supikoirat, ilvekset ja rusakot, mutta muut nisäkkäät ovat pysyneet samanlaisina. Monet selkärangattomat ovat pysyneet saman, mutta rantakäärmeet ovat vähentyneet ja etanat lisääntyneet. Naakat ovat lisääntyneet runsaasti, tiainen ja kuhankeittäjä melkein kadonneet.

Avainlaji/ luontotyyppi	Arvo
Suo	2
Kalkkikalliot	4
Niitty	1
Lehto	3
Nummi	2
Kangas	3

Avainlaji/ Putkilokasvit	Arvo
Puolukka	3
Mustikka	2
Mänty	4
Kuusi	4
Kanerva	2

Avainlaji/ Selkärangaiset	Arvo
Hirvi	2
Kauris	3
Kettu	2
Ilves	4
Mäyrä	2
Metsäjänis	2
Rusakko	4
Kyy	3
Vaskitsa	3

Avainlaji/ Selkärangattomat	Arvo
Hietaperhonen	2
Heinäsirkka	4

Avainlaji/Linnut	Arvo
Lapintiira	3
Pääsky	2
Urpainen	1
Naurulokki	2
Tiainen	1
Korppi	3
Mustarastas	2
Ruisräikkä	2
Kuhankeittäjä	1
Naakka	4
Kottarainen	2
Keskiarvo	3

Maaekosysteemit saavat siis indikaattoriarvon 2.

12. MYRSKYT

Myrskyindikaattori kuvaa sitä, kuinka paljon vahinkoa myrskyt aiheuttavat infrastruktuurille. Myrskyt aiheuttavat vähäisiä vahinkoja, kuten esimerkiksi puut kaatuvat tien päälle, mutta yhteisö on varautunut hyvin myrskyjen vaikutuksiin ja todellinen vaikutus asukkaiden arjessa jää pieneksi. Indikaattori saa alueella arvon 4.

13. ILMASTONMUUTOS

Kalkkisten työpajassa keskusteltiin ilmastonmuutoksesta, ja siitä, näkyvätkö ”Ilmastonmuutos, vaikutukset ja haavoittuvuus Euroopassa 2016” -raportissa lueteltuja vaikutuksia alueella. Nykyhetkeä heijasteltiin 20 vuotta taaksepäin, ja eri vaikutuksille annettiin arvo välillä 1-4.

1 = Vaikuttaa paikallisten elämään

2 = Huomattavia muutoksia nähtävissä

3 = Pieniä muutoksia nähtävissä

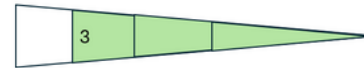
4 = Muutoksia ei nähtävissä

Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset	Arvo
Kesän sademäärä pienenee	2
Tulvien tai merenpinnan nousun riski kasvaa	4
Metsäpalojen riski kasvaa	2
Metsien taloudellinen arvo laskee	4
Jäähdytyksen energiantarve kasvaa	2
Kalastuslalle aiheutuu riskejä ja joitakin mahdollisuuksia	3
Vesivälitteisten tautien riski kasvaa	3
Rankkasateet lisääntyvät	3
Joen virtaus voimistuu	4
Joki- ja rannikotulvien riski kasvaa	4
Talvimyrskyjen aiheuttamien vahinkojen riski kasvaa	4
Lämmityksen energiantarve vähenee	4
Useat ilmastoon liittyvät vaarat lisääntyvät	4
Ääriämpötilat lisääntyvät voimakkaasti	4

Sademäärä vähenee ja jokien virtaus heikkenee	4
Kuivuuden riski kasvaa	2
Luonnon monimuotoisuuden vähenemisen riski kasvaa	2
Metsäpalojen riski kasvaa	2
Veden tarve maataloudessa kasvaa	3
Sadot pienenevät	2
Kotieläintuotannon riskit kasvaa	2
Lämpöaaltojen aiheuttama kuolleisuus lisääntyy	4
Etelästä peräisin olevien tartunnanvälittäjien elinympäristöt laajenevat	2
Kesämatkailu vähenee	4
Lumi ja järvien ja jokien jääpeite vähenevät	2
Sademäärät ja jokien virtaukset lisääntyvät	3
Metsätuhoojariski kasvaa	2
Keskiarvo	3

Keskustelusta tuli ilmi, että paikalliset ovat havainneet ääriämpötilojen lisääntymisen, tosin niin kesät kuin talvet ovat keskiarvoltaan muuttuneet lämpimämmäksi. Kuivuus on lisääntynyt ja erityisesti kesäsateet ovat vähentyneet ja lämpötilat kesällä nousseet. Niin kuivuuden kuin metsäntuhoojariskien kasvu on vaikuttanut metsän arvon laskemiseen. Kalastuksen harjoittamisen mahdollisuudet sen sijaan ovat kasvaneet. Talvella lumi- sekä jääpeitteet ovat vähentyneet ja vaikuttaneet paikalliseen infrastruktuuriin, kuten teihin.

Ilmastomuutos saa arvon 3.

MAKEA VESI

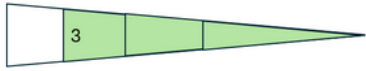
14. SADE JA LUMI

Vuodenaika	Sademäärä milleinä	%
Kesä	178	28%
Syksy	196	30%
Talvi	162	25%
Kevät	109	17%
Yhteensä	645	100%

Ilmatieteen laitos erottelee yleensä vuodenajat termisiksi vuodenaajoiksi, eli vuorokauden keskilämpötilan mukaan. Vertailun vuoksi tilastossa on kuitenkin käytetty 3 kuukauden jaottelua neljäksi vuodenaajaksi. Alla olevat tulokset on kerätty Lahden mittauspisteeltä 2023, noin 30 kilometrin päästä Kalkkisista etelään. Tilastollisesti vuoden sademäärät vastaavat Asikkalan sademäärää, eli 600–650 millimetriä vuodessa.

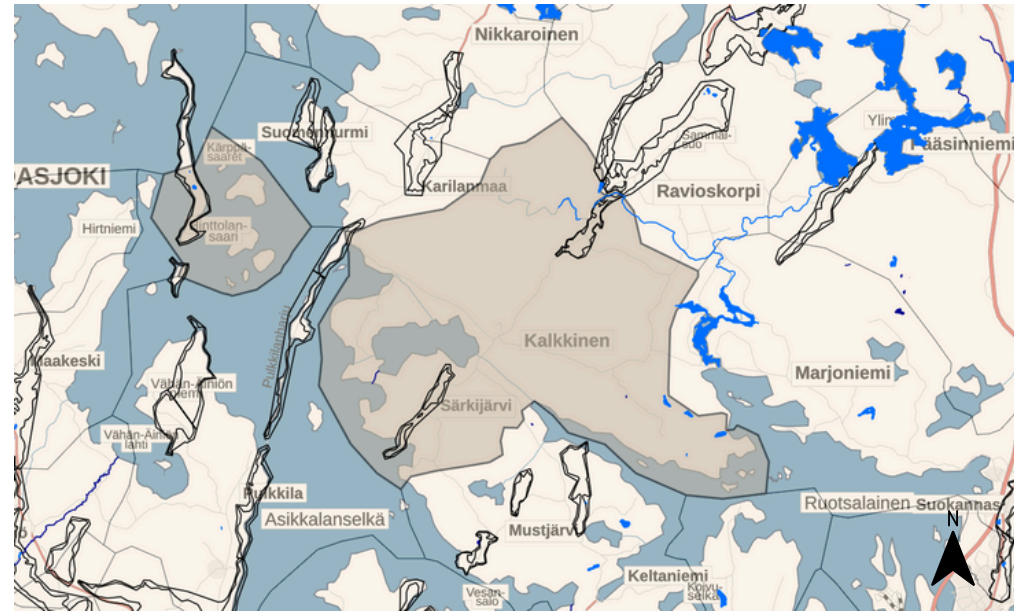
Vuonna 2023 Lahden seudulla on satanut eniten syksyllä – alueella ei kuitenkaan yleensä ollut puutetta vedestä, sillä Salpausselän reunamuodostuma on merkittävää pohjavesialuetta.

Kalkkinen saa indikaattorista arvon 3.

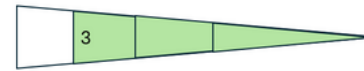
15. VESIVARAT

Päijät-Hämeen alueella on suuri, vedenhankintaan soveltuva Päijänteen vesistö. Tästä syystä puhtaan veden saatavuus on alueella hyvä mihin aikaan vain vuodesta. Alueella muodostuu myös pohjavettä. Paikalliset kokevat, että alueella on enemmän kuin tarpeeksi vettä, vaikka muutamia tapauksia on ollut, että puhdasta vettä ei ole ollut tarpeeksi – tämä näkyy erityisesti sähkökatkosten aikaan sekä kesämökeillä. Kesäasukkaat tosin käyttävät muun muassa pesuvetenä järvivettä, jolloin pienempi määrä juomakelpoista vettä on helppo tuoda muualta.

Kalkkisten lähistöllä on runsaasti pohjavesialueita. Kalkkisten alueelle sijoittuu mustalla merkittynä kolme pohjavesialuetta. Metsätalouden vesistövaikutuksille herkäsi alueet on merkitty kirkaansinisellä: niitä on vähäisesti alueella.

Kalkkinen saa arvon 3.

Muutamia työpajassa nousseita asioita:

- Kymien veden laatu on testattu kolme vuotta sitten juomakelpoiseksi suodatuksen jälkeen
- Veden saatavuus on hyvä muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta
- Puut, kuten koivut kaivon lähellä aiheuttavat kaivon kuivuutta
- Alueella on mm. rautasuoni, jotka voivat pilata kaivon veden
- Metsähakkuut voivat aiheuttaa humuksen päätyksen kaivoon

16. VEDEN LAATU

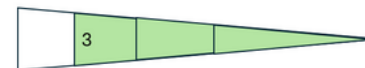
Asikkala kuuluu Aurinkovuoren Vesi Oy vesihuollon alueelle, ja vain Kalkkisten kylän keskustaan ulottuu kunnallinen vesijohtoverkosto. Kyläkeskustan ulkopuolella vesi tulee omista kaivoista. Kalkkisissa on oma, Siltatien vedenottamo ja vesiverkosto, joiden veden laatua valvoo Päijät-Sote. Siltatien vedenottamon vettä valvotaan säännöllisesti, ja vuoden 2024 tutkimuksien mukaan veden laatu on hyvä. Väri ja maku on ollut virheetön ja pH on ollut 7,0.

Punainen viiva kuvaa Asikkalan vesihuollon toiminta-alue Kalkkisissa, musta viiva kuvaa rakennettua vesihuoltoverkostoa.

Työpajassa ilmeni, että kunnallisessa vesijohtoverkostossa ilmenee kupari- ja humuspitoisuuden korkeita pitoisuuksia. Omissa kaivoissa haasteena on sähkökatkot ja muut kaivon ominaisuuksiin liittyvät piirteet, kuten syvyys ja sijoitus, jotka vaikuttavat veden niukkuuteen. Joillakin kesäasukkailla on käsipumppu, jolloin sähkökatko ei vaikuta vedensaantiin. Omien kaivojen vedenlaadun tutkimiseen kannustetaan, mutta laki ei edellytä laadun tutkimusta.

Veden laadun indikaattorin arvo on 3.

17. VEDEN KÄYTTÖ

Suomi on vesirikas maa. Maailmanlaajuisesti maatalouden osuus valtion vedenkäytöstä on keskimäärin noin 70 prosenttia. Euroopassa keskiarvo on noin 40 prosenttia. Suomessa maatalous käyttää kuitenkin vain noin 5 prosenttia kokonaisvedenkäytöstä. Suomessa on suuret vesivarannot: makean veden varannot henkilöä kohden ovat EU:n suurimmat, eli 20 000m³ per henkilö.

Osa Kalkkisten alueesta ei kuulu vesijohtoverkoston, jolloin kulutus ei näy tilastoissa. Vesijohtoverkossa ja putkistossa siirtohäviötä on keskimäärin 25%, mutta veden kierto toimii alueella ja veden käyttö on kestävää pitkällä aikatahtimella.

Indikaattori saa arvon 4.

18. JÄTEVESI JA POISTOVESI

Vesihuollon toiminta-alueen ulkopuolisten kiinteistöjen jätevedet käsitellään kiintestökohtaisesti. Pohjavesialueen tai rantojen vesistöjen käsittelyjärjestelmä tulee täyttää perustason vaatimus vuodesta 2019: vähintään 90% orgaanisesta aineesta, 85% fosforista ja 46% typestä tulee puhdistaa.

Indikaattori saa arvon 4.

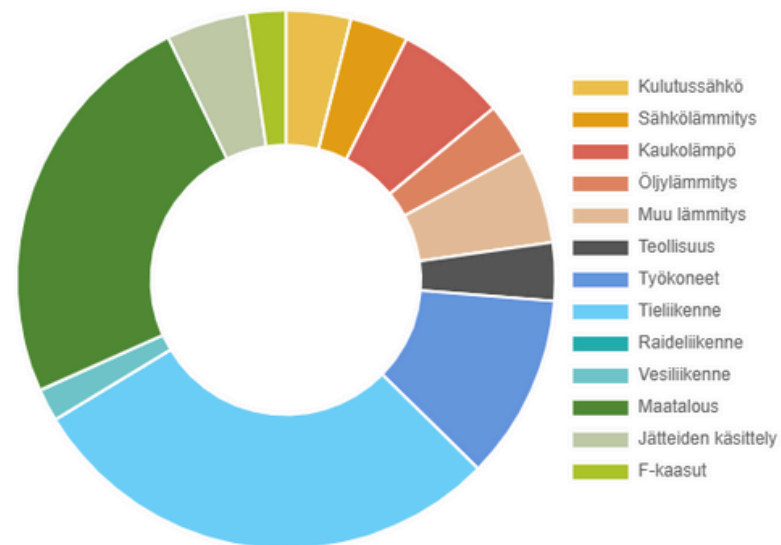

ENERGIA

19. ENERGIANKULUTUS

Energiaindikaattori kuvaa eri sektoreiden energiankulutusta. 1) Kalkkisten kyselyyn 97% vastanneista valtakunnalliseen sähköverkkoon. Kalkkisten alueen kotitalouksien energiankulutusta ei voinut eritellä muusta kulutuksesta, ja tästä syystä käytämme tilastokeskuksen lukua maaseutualueiden kotitalouksien vuotuinen energiankulutuksesta, joka on noin 11 900 kWh/vuosi. Esimerkiksi lämmityskustannukset kuitenkin vaihtelevat muun muassa pinta-alan ja eristyksen perusteella. Paikalliset ovat nostaneet, että muun muassa eristysratkaisuja ja muuta energiatehokuutta voitaisiin kehittää alueella.

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2023 — ASIKKALA

Kalkkisten alueelle ei löytynyt tilastoja siitä, miten kotitalouksien energiankulutus jakautuu. Yleisesti Suomessa kulutus jakautuu seuraavalla tavalla: rakennusten lämmitykseen menee noin 67%, sähkölaitteisiin ja valaistukseen noin 16% ja 17% käyttöveden lämmitykseen.

Kun asukkaiden, monipaikkaisten ja vierailijoiden henkilöpäivämäärät lasketaan yhteen, tekee se alueelle yhteensä 1446 henkilöä. Tämä tarkoittaa, että Kalkkisten alueen kotitalouksien kulutus on noin 17 207 MWh.

2) Liikenteen vaikutusta on vaikea laskea, sillä vaikka ajoneuvojen määriä on haastavaa arvioida, niin ajetut kilometrit sekä erilaisten ajoneuvojen arviointi on haastavaa.

Liikenne on kuitenkin niin suuri päästöjenlähde, joten kulutusta arvioidaan Asikkalan ilmastoraporin avulla. Liikenne lasketaan suhteuttamalla kotitalouksien kulutus kokonaiskulutukseen, ja tätä kautta arvioimalla liikenteen kulutusta. Tällöin liikenteen vuosittainen kulutus olisi 7 529 MWh.

3) Vesiliikenne saman laskutavan mukaan on 222 MWh.

4) Yhdyskuntatekniikasta ei ole saatu dataa. Liikenteen tavoin laskemalla yhdyskuntatekniikan osuus olisi 5 373 MWh per vuosi.

5) Maatalous, metsätalous ja kalastus. Mikäli energia lasketaan vastaavalla tavalla kuin yhdyskuntatekniikka ja liikenne, niin osuus vuodessa olisi 3 987 MWh.

Alueen energiankulutus olisi 34 318 MWh vuodessa, eli 23 733 kWh per henkilö.

Tällöin indikaattori saa arvon 2.

20. ENERGIALÄHTEET

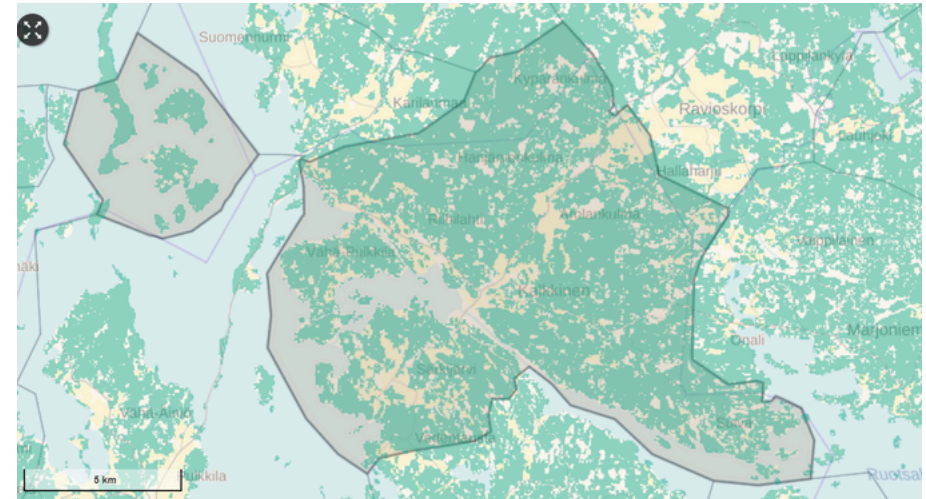
Asikkalan kunnan energialähteitä ovat aurinkoenergia, bioenergia, jäteveden lämpöpumput sekä sähkö – joka on noin puolet uusiutuvaa energiaa ja puolet fossiilisia energialähteitä.

21. HIILINIELUT JA -LÄHTEET

Kartan perusteella arvioidaan, että alueella on noin 38,3 km² metsää. Asuttavuuskäsikirjan mukaan hiilinielu hehtaaria kohden on 50 hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Tällöin alueen hiilinielu on 191 500 hiilidioksidiekvivalenttitonnia.

Voidaan kuitenkin ajatella, että todellisuudessa biomassaa on suurempi, sillä metsämaaksi luetaan kiinteistöt, joiden pinta-ala on yli kaksi hehtaaria.

Paikalliset aiheuttavat päästöjä keskimäärin 10 tCO₂/henkilö/vuosi, jolloin henkilöpäivämäärillä laskettuna alueelta päästöt ovat 14 460 tCO₂/vuosi. Alueen hiilinielu on siis 177 000 tonnia hiilinegatiivinen.

Kalkkisten postinumeroalueen koon arvioidaan olevan 145,15 km², ja tämän perusteella metsää on arvioitu olevan 38,3km².

Tämän laskelman mukaan indikaattori saisi arvon 4.

22. PAIKALLINEN ENERGiantuotanto

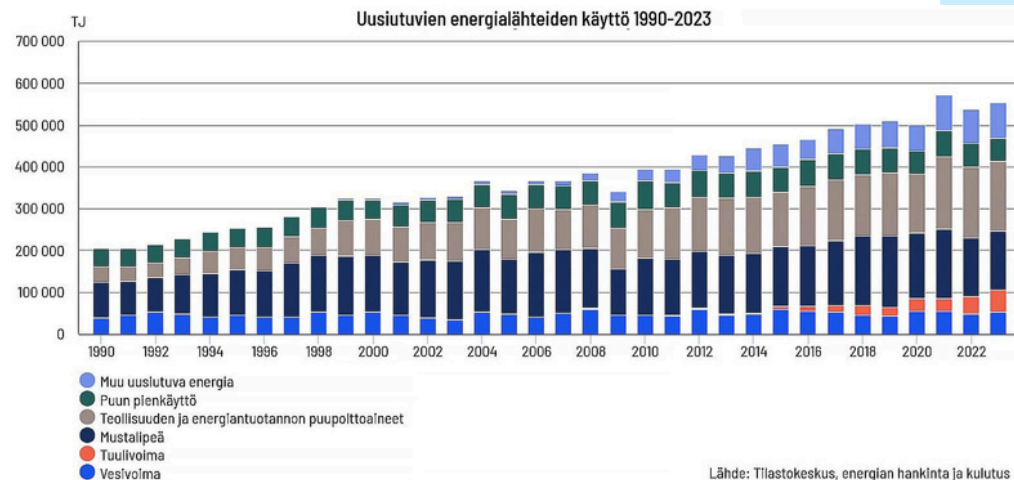
Kalkkisten alueen energiantuotannosta ei saatu tarkkaa arviota, mutta Kalkkisissa ei tuoteta merkittäviä määriä energiaa. Oma energiantuotannon arvioidaan olevan alle 25%, jolloin indikaattorin arvo olisi 1.

23. UUSIUTUVAN ENERGIAN OSUUS

Uusiutuvat energialähteet kattavat 42% suomen energiantuotannosta. Asikkalan kunta tuottaa uusiutuvaa energiaa muun muassa aurinkopaneeleilla, joita on julkisten rakennusten katoilla. Bioenergia on potentiaalinen tapa tuottaa uusiutuvaa energiaa. Asikkalan kunnan hanke jätevesipuhdistamon tehokkuuden parantaminen vähensi energiankulutusta noin 30%.

Kalkkisissa energiaa tuotetaan itse muun muassa aurinkopaneeleilla sekä puunpoltolla. Indikaattori saa arvon 2.

PAIKALLISTALOUS

24. LIKETOIMINTAEKOSYSTEMI

Liiketoimintaekosysteemi rakentuu resurssiviisaasta yhteistyöstä: tehdäänkö työvoiman tai asiakkaiden hankkimiseksi yhteistyötä, onko alueella liiketoimintaa tukevaa infrastruktuuria, ja onko alueella pääomaa tai julkista tukea.

Kalkkisten kylässä liiketoiminta on pientä. Kalkkinen tunnetaan alueen ulkopuolella erityisesti mökkipaikkakuntana, joten erityisesti kesäaikaan paikat ovat auki ja alueella järjestetään enemmän tilaisuuksia: tällöin myös eri yritysten ja yhdistysten yhteistyö vilkastuu. Kalkkisissa on kesämökkiläisiä, joilla on juuret alueella. Kesäasunto saattaa olla esimerkiksi lapsuudenkoti, ja alueelle palataan nauttimaan luonnosta. Työpajassa nostettiin esiin, että tällainen ihminen on potentiaalinen Kalkkisten asukas.

Kevään työpajassa Kalkkisissa ei vielä oltu luotu brändikäsikirjaa, kalkkisten kyläyhdistys käyttivät muun muassa sloganit "On siistii olla kalkkis" ja "17240 – h*****n hyvä olla". Työpajassa kalkkislaisina asioina nostettiin esiin luonto, nähtävyydet, matkailu, kesäasuminen ja erilaiset perinteiset tilaisuudet, kuten juhannusjuhla. Pihamaa ja Mani-baari ovat tärkeitä. Markkinointiyhteistyötä tehdään muun muassa Asikkalan kunnan ja Visit Lahden kanssa. Syksyllä 2025 Kalkkinen osallistui LAB-opiskelijoiden yhteistyöhön, jossa opiskelijat tekivät paikallisille brändikäsikirjan.

Infrastruktuurin ei koeta toimivan aina tarpeeksi hyvin liiketoiminnan edistämiseksi: esimerkiksi tiestön koetaan olevan huonossa kunnossa. Asikkala on saaristo-osakunta, mutta saaristotuki käytetään koulukuljetuksiin – tuki ei siis vaikuta suoraan liiketoimintaekosysteemeihin alueella.

Liiketoimintaekosysteemi saa siis arvon 2.

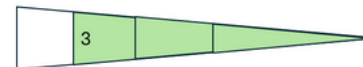

25. TYÖMAHDOLLISUUDET

Kalkkisten kylässä on suppeasti eri alojen töitä, ja etätöiden tekemistä haastaa toisinaan huonot yhteydet. Erityisesti Kalkkisten kylän keskustassa on palveluita, jotka työllistävät osaa paikallisista. Kyläkauppaa pidetään erityisen tärkeänä kylällä ja kaupassa on ollut paikallisia nuoria kesätöissä. Alueella on myös muutama matkailun ja ravintola-alan yritys, ja mökki-kiinteistöhuoltajalle on kysyntää.

Asikkalan kunnassa työpaikkaomavaraisuus vuonna 2022 on ollut 78,7%, työpaikkoja ollut kunnassa 2318 kpl ja työttömien osuus työvoimasta ollut 8,7%. Asikkalan kunnassa noin 60% työpaikoista sijoittuu palvelualalle, kun alkutuotannossa paikkoja on ollut 9,1%. Kalkkisissa työpaikkojen arvioidaan painottuvan enemmän palvelualalle, ja alueella maanviljelijöitä on alueen maaseutuasiamiehen tietojen mukaan 4 kpl.

Kalkkinen saa indikaattorista arvon 3.

26. PAIKALLINEN LIIKEVAIHTO

Vuonna 2022 Päijät-Hämeen BKT oli noin 7,7 miljardia euroa, eli 2,9 prosenttia Suomen koko BKT:stä. Kalkkisten alueesta ei kuitenkaan saatu tarvittavia tietoja paikallisen kokonaisliikevaihdon laskemiseen, eli indikaattorille ei anneta arvoa.

27. MENOVUOTO

Kalkkisten kylällä on kyläkauppa, jota moni paikallinen ja kesäasukas käyttää. Vaatekaupat, erikoisemmat elintarvikkeet, huonekalut ja muut suuremmat ostokset tehdään kuitenkin muualla ja myös nettikaupan kasvu näkyy alueella. Lähimmät liikekeskukset ovat:

- Vääksy (Asikkalan kuntakeskus)
- Lahti
- Heinola
- Sysmä
-

Paikalliset arvioivat, että noin 10-25% tuloista käytetään alueella. Indikaattori saa siis arvon 2.

28. MATKAILUN VAIKUTUS

Alueelta löytyy useampi Airbnb-mökki, sekä erilaisia kohteita Hokkalan tilasta Pihamaan viinitilaan. Matkailun osuus paikallisesta liikevaihdosta on kuitenkin alle 40 %, joten indikaattorin arvo on 4.

29. ELINKUSTANNUKSET

Elintarvikkeiden hintoja vertailtiin hintoihin Lahdessa. Vertailussa oli Kalkkisten kyläkauppa Lampinen ja Lahden Liipolan K-market, joka on noin samaa kokoluokkaa. Vertailu tehtiin netissä.

Elintarvikkeiden hinta on samanlainen molemmille alueilla – etäisyys ei siis vaikuta negatiivisesti elintarvikkeiden hintaan. Hintaeroja tuli, kun alettiin vertailemaan vuokria; ravintola-annosta, joka tässä tapauksessa oli pitsa; ja bensiiniä. Hinnat ovat Kalkkisissa edullisemmat tai saman hintaiset yhtä lukuun ottamatta – ravintolaa. Pitsa on noin euron kalliimpi Kalkkisissa kuin Lahdessa, mutta ravintola-annokset toisaalta eivät ole suoraan verrannollisia.

Indikaattoriarvo on 4, sillä pääsääntöisesti elinkustannukset ovat pienemmät Kalkkisissa.

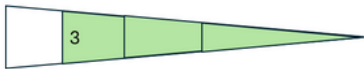

30. ASUMINEN

Kalkkisissa kiinteistökauppa ei ole aktiivista, joten tilastoja tämän pohjalta on vähänlaisesti. Asikkalan kunnan kiinteistöjen keskihinta oli 1086 e/m³, kun koko maan keskiarvo on 2593e/m³. Hintataso on hieman yli puolet pienempi keskiarvosta.

Kalkkisissa koetaan, että kesäasukkaat ovat mahdollisia tulevia kalkkislaisia. Esimerkiksi kaupungista muuttava saattaa kokea haastavana sitoutua suoraan asunnon ostamiseen, eli vuokraaminen tai kesäasuminen voi olla hyvä tapa kokeilla asumista ennen päätöksen tekoa. Kalkkisten tilaisuudessa heinäkuussa nousi esiin, että alueella on kesäasukkaita ja vierailijoita, jotka olisivat kiinnostuneita muuttamaan vakituisiksi asukkaiksi – mutta vakituisia asuntoja ei välttämättä löydy ostajien tarpeisiin.

Indikaattoriarvo on 3.

31. BRÄNDI

Kalkkisten kylä on Päijät-Hämeen alueella tunnettu erityisesti kesämökkikylänä. Alueella on tiettyjä tuotteita ja nähtävyyksiä, kuten Mani-baari, Pihamaa viineineen ja koski, joita ihmiset tulevat katsomaan, ja jotka yhdistetään Kalkkisiin. Lisäksi Pulkkilanharjun läheisyys nostaa tietoisuutta alueesta – Pulkkilanharjun kuva löytyy muun muassa Visit Lahden sivuilta ja muista markkinointimateriaaleista. Kalkkinen -hakusana antaa 199 000 osumaa Googlessa. Mikäli hakusanoja etsitään muilla, Kalkkisiin liittyvillä hakusanoilla, kuten Pihamaa (332 000 osumaa), niin tulokset kasvavat.

- Ylen verkkosivujen lehtiartikkeli vuodelta 2024
- Etelä-Suomen Sanomissa Kalkkisten joulumyyjäisten mainos 2024
- Vanhempia juttuja löytyy jonkun verran, muun muassa 2017 Pihamaasta ja Kalkkisista on tehty juttu Helsingin Sanomiin
- Muutama akateemisia julkaisu Kalkkisista, mutta opinnäytetöitä löytyy eri aloilta

Kalkkinen on tehnyt brändiyhteistyötä LAB korkeakoulun kanssa vuonna 2025. Opiskelijat suunnittelivat alueelle brändikirjan paikallisten haastatteluiden perusteella, ja kyläyhdistys koki yhteistyön antoisana. Indikaattori saa arvon 2.

JULKINEN TALOUS

Monet kylät Suomen maaseudulla kohtaavat samoja väestöhaasteita: ikääntynyt väestö, väestön kausittainen vaihtelu ja vähenevä väestö. Suomen kaltaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa tämä tarkoittaa sitä, että resursseja erityisesti maaseudulla on vähemmän. Laki kuitenkin edellyttää, että kunnan tulee tarjota tietyt peruspalvelut kunnan asukkaille. Palveluiden keskittäminen tarkoittaa sitä, että kylät usein menettävät palveluitaan, ja esimerkiksi Kalkkisten kyläkoulu lakkautettiin viimein vuonna 2024 pitkän keskustelun jälkeen. Kalkkisten ryhmäperhepäiväkotitoimi on myös ollut lakkauttamisuhan alla. Kalkkisissa on kuitenkin monia palveluita, joita runsas kesäasukkaiden ja vierailijoiden määrä tukee. Kyläkauppa, ravintola/baari Mani-baari, kyläkirkko, hautausmaa ja päiväkotitoimi toimivat vielä Kalkkisissa.

32. PAIKALLISHALLINTO

Paikallishallinnon indikaattorissa käsitellään sitä, onko Kalkkisten kyläläisillä päätöksentekoa- tai vaikutusvaltaa. Kohdassa pohditaan myös sitä, minkälainen lainsäädäntö turvaa paikallisyhteisöä.

Paikallishallinnolla viitataan erityisesti Kalkkisten kyläläisten päätöksentekovaltaan, mahdollisuuksiin vaikuttaa oman kylän ja laajemmin Asikkalan alueen kehitykseen. Lisäksi paikallishallintoon liitetään laajemmassa kontekstissa myös lainsäädäntö, jonka tavoitteena on turvata ja edistää paikallisyhteisön kehitystä.

Kalkkisten kylän asioita päätetään Asikkalan kunnanvaltuustossa. Nykyisessä valtuustossa on edustus Kalkkisista – paikallisilla edustajilla on mahdollisuus vaikuttaa kunnan tasolla myös kylän asioihin. Kalkkisissa on myös Kalkkisten kyläyhdistys sekä nuorisoseura, jotka ajavat kylän asiaa ja on mukana erilaisissa kehityshankkeissa. Kalkkisten kylä on myös osa Suomen kylien alla toimivaa Päijät-Hämeen kyliä, joka ajaa alueen kylien asiaa.

Kylien ja kunnan yhteistyö on parhaimmillaan molempia osapuolia hyödyttävää. Asikkala tarjoaa alueen palveluita, ja Kalkkisten brändiä voidaan käyttää Asikkalan brändityössä. Kalkkisissa on kuitenkin koettu, että kylä on kuitenkin jäänyt hieman sivuun päätöksenteosta, ja välillä osallistaminen on tuntunut ”osallistamisen takia osallistamiselta”. Tähän liittyy muun muassa koulun lopetuspäätös, joka koettiin negatiivisena asiana kylän nykyhetkelle, mutta myös tulevaisuudelle.

Indikaattori saa arvon 2.

33. PÄIVÄHOITO

Kalkkisten Ryhmis sijaitsee Siltatiellä, keskeisellä paikalla alueella. Vuonna 2023 Kalkkisissa on ollut 8 kpl 0-2 -vuotiaita, ja 3-6 -vuotiaita 6kpl. Pienemmillä ryhmillä resurssit riittävät paremmin ryhmälle, ja päivähoidon resurssit koetaan hyvinä.

Päivähoito on tärkeä palvelu paikallisille erityisesti koulun sulkemisen jälkeen – esimerkiksi monipaikkaiset kommentoivat, että ovat harkinneet alueelle muuttoa, mutta koulu on liian kaukana. Perheiden palveluiden ylläpitäminen houkuttelee perheitä asujiksi, ja ilman palveluita väestö vähenee entisestään.

Indikaattori saa arvon 4.

34. KOULU

Kalkkisten koulu lopetettiin pitkän pohdinnan jälkeen 2024 – monet paikalliset ovat jakaneet eri tilaisuuksissa lämpimiä muistoja koulusta. Erityisesti turvallisuudentunne on noussut keskusteluissa esiin, tämän lisäksi useassa työpajassa on keskusteltu alueellisesta epätasa-arvosta, kun kauempana asuvilla lapsilla ei ole mahdollisuutta harrastaa, koska vapaa-aika menee kulkemiseen.

Melkein kaikki työssä mukana olleet ovat kokeneet koulun menetyksen negatiivisena asiana, mutta muutama osa-aikainen asukas nosti esiin, että kokee koulun lopetuksen hyväksi päätökseksi resurssien säästämisen vuoksi.

Kalkkisten lapset käyvät koulua Vääksyssä, noin puolen tunnin automatkan päässä Asikkalan kuntakeskuksessa – tosin Asikkalan palveluliikenne kulkee noin tunnin Kalkkisista Vääksyyn. Vääksystä löytyy koulut ala-asteesta lukioon. Indikaattoria ei voida ilmoittaa.

Kalkkisten koulu. Kuva: Juha Peurala, seutuneloseset

35. IKÄÄNTYNEIDEN HOITO

Alueella ei ole ikääntyneiden palveluita. Ikääntyneet pääsevät käyttämään koululaisten kanssa yhteistä Asikkalan palveluliikennettä, jolla on muutama pysäkki Kalkkisten keskustassa. Vääksyssä on seniorikeskus Olo ja muita ikääntyneiden palveluita.

Indikaattoria ei voida ilmoittaa.

36. TERVEYDENHUOLTO

Vuoden 2023 alusta terveydenhoitopalvelut siirtyivät hyvinvointialueille. Kalkkisissa terveydenhuoltoon pääsee keskimääräisesti 30 minuutista 60 minuuttiin.

Terveysasema löytyy Vääksystä. Päijät-Hämeen keskussairaala löytyy Lahdesta läheltä Hollolan rajaa.

Työpajassa nousi esiin, että osa paikallisista on tyytyväisiä perusterveydenhuoltoon, mutta omasta sijainnista ja tarpeista riippuen palvelu ei aina ole ollut hyvää. Suurin huoli osuu siihen, että aikoja on välillä vaikea saada tai päästä paikan päälle. Mikäli vakava terveysongelma osuu kohdalle, niin siihen on yleensä kuitenkin reagoitu keskussairaalassa nopeasti. Hälytysajoneuvojen etäisyydet herättävät myös huolta paikallisissa. Kesäkuussa 2025 kunnanhallitus hyväksyi aiesopimuksen uuden terveysaseman rakentamisesta Asikkalaan. Vielä ei tiedetä, miten uusi terveysasema vaikuttaa Kalkkisten alueeseen.

37. KIINTEÄ JÄTE

Paikalliset kokevat, että kierrättäminen alueella on helppoa. Monet kierrättävät, ja kierrätysmahdollisuudet ovat lähistöllä, Kalkkisten entisen koulun lähistöllä. Monilla on myös esimerkiksi oma komposti. EU:ssa yhdyskuntajätettä syntyy 505 kiloa per asukas – tosin määrät vaihtelevat valtioittain. Vuonna 2021 Suomessa vastaava määrä oli 609. Kaikesta jätteestä ei saada tarkkoja lukemia, sillä jätettä ei punnita postinumeroalueittain. Matkailijoista syntyy kaksi kertaa enemmän jätettä kuin asukkaista, jolloin matkailijoiden määrän tulisi näkyä myös jättesuunnittelussa kesäisin. Kaikilla monipaikkaisilla ei ole jätehuoltoa toisessa asunnossa, vaan jätteet viedään omaan kotikuntaan ja kierrätetään siellä – kierrätyspisteet ovat myös usein liian täynnä.

Salpakierron Asikkalan lajitteluasemalla vastaanotetaan 1740,66 tonnia jätettä, joista 1722,1 tonnia voidaan hyödyntää. Kierrätettävää jätettä Asikkalaan tuodaan 673,8 tonnia. Kierrätysaste jätteestä on 38,7%.

Tämän pohjalta alue saisi indikaattoriarvon 2.

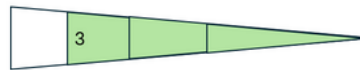
38. VEROT JA TUET

Verotuksessa Asikkalan veroprosenttia vertaillaan Suomen keskiarvoon. Asikkalan kunnan veroprosentti on 8,1%, joka on suurempi kuin Suomen keskiarvoinen veroprosentti.

Suomessa on valtionosuusjärjestelmä, jolla turvataan peruspalveluiden turvaamista. Asikkalan kunta sai vuonna 2023 11 102 euroa valtionosuuksia, ja tämän lisäksi saaristo-osakuntana Asikkala sai noin 100 000 euroa saaristotukea.

Verotyyppi	Asikkala (%)	Suomen keskiarvo (%)
Kunnallisvero	8.1	7.54%
Yleinen kiinteistövero	0.93	1.09
Vakituisten asuinrakennusten vero	0.45	0.52
Muiden asuinrakennusten vero	1.25	1.19
Rakentamattoman tontin kiinteistövero-prosentti	3	3.55

Kalkkisten indikaattori saa arvon 3.

HYVINVOIVAT IHMISET

39. IKÄJAKAUMA

Vuonna 2023 Kalkkisissa alueella oli seuraava ikäjakauma: alle 16-vuotiaita oli 10%, 16-64-vuotiaita oli 49% ja 65-vuotiaita ja vanhempia oli 41%. Huoltosuhde alueella oli siis 104,6, eli 100 työikäistä kohti on noin 105 ei-työssäkäyvää.

Indikaattori saa siis arvon 1.

40. HYVÄ TERVEYS

Sotkanetin mukaan Asikkalan ikävakioitu terveysindeksi on 100,1 (koko maa on 100). Kalkkisten terveys saa siis arvon 2.

41. TURVALLISUUS

Turvallisuutta käsitellään käsikirjan mukaisesti niin käsikirjan indikaattorien kuin tilastojen perusteella. Käsikirjan mukaan, eli tilastojen ja työpajoissa määriteltyjen indikaattoreiden mukaan Kalkkinen saa arvon 3.

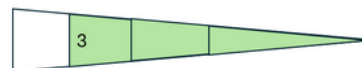
Näkökulma	Lähteet	Arvo
Rikollisuuden määrä	Kansalliset tilastot ja käytössä olevat rikosindeksit	4
Käynnissä olevat konfliktit ja militarisointi	Maailmanlaajuinen rauhanindeksi	3
Terveystenhoito	Indikaattori 36	2
Hoidon vaikuttavuus	Indikaattori 40	2
Taloudellinen vauraus	Indikaattorit 26, 28 ja 29	4
Ympäristöuhkien puuttuminen	Indikaattorit 13 ja 14	3
Matkapuhelinverkon kattavuus	Paikallisten arvio	3
		3

Turvallisuus on kuitenkin ennen kaikkea kokemus, ja tästä keskusteltiin Kalkkisten työpajassa. Keskiarvoisesti Kalkkinen saa hyvän arvosanan tilastojen kautta. On kuitenkin myös tärkeää keskustella erilaisista tilanteista, jotka herättävät alueella turvattomuudentunnetta. Eri ihmiset, mutta myös eri ihmisryhmät kokevat tilat eri tavalla.

Turvallisuudentunteen heikkenemiseen tällä hetkellä vaikuttaa erityisesti:

- Terveystenhoito: pääseekö tarpeeksi nopeasti hoitoon?
- Häätäjoneuvot: ehtiikö esimerkiksi palokunta ajoissa paikalle?
- Globaalit konfliktit: työpajassa nousi erityisesti Ukrainan sota, epävakaa kansainvälisen poliittisen tilanteen vaikutukset ja eri toimijoiden vaikuttamistyö
- Matkapuhelinyhteyksien toimimattomuus osalla alueista – voi vaikeuttaa monia tilanteita, kun pitäisi saada yhteys joko omaan perheeseen tai hätänumeroon

Alueella koettiin, että vastavoima turvattomuudelle on yhteisöllisyys, eli kun pidetään toisista huolta, seurataan mitä alueella tapahtuu ja panostetaan yhteiseen hyvään muun muassa talkootöillä, niin turvallisuudentunne kasvaa. Kalkkinen saa indikaattoriarvon 3.

42. OSALLISUUS JA KOTOUTUMINEN

Kalkkisten kylässä on monia avoimia tilaisuuksia, mutta alueen yhdistysten osallistuminen kotouttamiseen ei ole suunnitelmallista. Viestintää tehdään suomen lähinnä kielellä. Kyläyhdistyksellä ei ole perinnettä, että uusi asukas toivotettaisiin tervetulleeksi kylään esimerkiksi tuomalla lähellä tuotettuja tuotteita – Asikkalan kunta tosin lähettää tervetuliaispaketin uudelle asukkaalle. Kyläyhdistys on suunnitellut tervetuliaispakettia aiemminkin, mutta yhdistyksen haasteena on se, että tietoa uusista asukkaista ei saa yhdistyksen jäsenenä. Kyläläiset kokevat sen tärkeänä, että uudet kyläläiset otettaisiin hyvin vastaan – alueella on paljon mökkiläisiä, joista saattaa tulla vielä kylän asukkaita.

Kalkkinen saa arvosanaksi 2.

43. ÄÄNESTYSAKTIIVISUUS

Asikkalan äänestysprosentti oli vuoden 2025 kuntavaaleissa 58,4% – 1,3% vähemmän kuin vuoden 2021 vaaleissa.

Aiemmin Kalkkisissa on ollut oma äänestyspaikka, mutta vuonna 2025 varsinaisena äänestyspäivänä asukkaiden tuli äänestää Vääksyssä – tämä on mahdollisesti vaikuttanut siihen, että alueen asukkaat eivät ole äänestäneet yhtä aktiivisesti.

Yle kirjoitti *SDP voitti, PS romahti – lue tästä vaalien eri käänteet* (Yle, 14.4.) -jutussaan, että vuoden 2025 kunta- ja aluevaaleissa joillain alueilla hylättiin yli kymmenen kertaa enemmän ääniä kuin aiemmissa vaaleissa. Asikkalan kunnassa vuoden 2025 vaaleissa äänioikeutettuja oli yhteensä 6570, joista hyväksytysti 3760 äänesti kuntavaaleissa ja aluevaaleissa 56,3%. Kuntavaaleissa ääniä hylättiin 74 ja aluevaaleissa 155. Syynä tähän on arvioitu sitä, että kahden vaalin samanaikainen äänestys tuntui äänestäjistä sekavalta. Toisaalta mahdollista on myös se, että käsialasta ei ole saanut selvää, eikä alueella ole ollut tarpeeksi tietoisuutta siitä, että äänestykseen voi pyytää avustajan etukäteen ilmoittautumalla.

Kalkkisten alueen äänestysprosentin arvioidaan olevan 50–59,9%, jolloin Kalkkinen saa arvosanan 2.

44. ALUEEN KULTTUURI

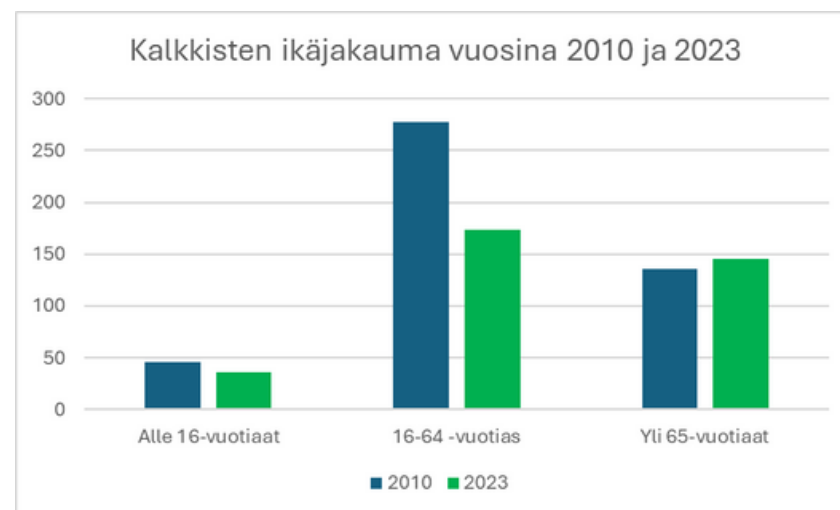
Kalkkisten kyläyhdistyksen mukaan ensimmäiset kirjalliset maininnat Kalkkisista löytyvät vuodelta 1445. Alueelta on löytynyt jälkiä niin kivikaudelta kuin rautakaudelta. Kalkkisten alueella ei ole paikallista historiaa esittelevää museota, mutta tietoa alueesta löytyy useasta eri lähteestä: muun muassa kirjallisuutta löytyy runsaasti.

Kalkkisissa on erilaisia mahdollisuuksia harrastaa ja nauttia kulttuurista, yksi näistä on Pörskälässä toimiva teatterikerho. Kylässä on perinteisesti järjestetty erilaisia kesätapahtumia, ja juhannuksena Kalkkisissa on ollut perinteinen juhannusjuhla kokkoineen. Kalkkinen onkin kesäasukkaiden suosima, ja alueella käy vierailijoita muun muassa Manibaarissa, Hokkalan tilalla sekä Pihamaan viinitilalla. Pyöräilijät ja moottoripyöräilijät suosivat aluetta, joten kesäisin läpikulkua on runsaasti. Kalkkisissa on myös satama ja kanava, joka tuo veneilijöitä alueelle.

Kalkkinen saa arvosanan 2.

45. VÄESTÖNKASVU

Väestönkasvun vertailuna käytetään vuoden 2010 tilastokeskuksen asuinrakennetilastoa. Kalkkisissa on asunut vuonna 2010 429 ihmistä ja vuoden 2023 tilastoissa väkimäärä on ollut 354 – eli väkiluku on vähentynyt 17,5%. Samalla aikavälillä asukkaiden keski-ikä on noussut 53:sta 55:een. Kuvasta 45 näkyy, että huoltosuhde on heikentynyt vuodesta 2010 jälkeen, koska väestönmuutos on negatiivinen, se tulee myös heikkenemään, mikäli muutoksia ei tapahdu

Kalkkinen saa siis viimeisestä indikaattorista arvon 1.

YHTEENVETO

Projektin tavoitteena oli selvittää asuttavuuden nykytila ja tunnistaa niin vahvuuksia kuin kehittämistarpeita. Kalkkisissa järjestettiin seitsemän teematyöpajaa ja laaja kysely. Tiedon keräämiseen osallistui niin vakituksia asukkaita asukkaita kuin monipaikkaisia, yrittäjiä ja muita alueen toimijoita.

Kalkkisissa on 363 vakituista asukasta ja noin 3737 osa-aikaista asukasta: kesäisin väestö moninkertaistuu. Kalkkinen on vahvaa mökkialuetta: väestö on pieni, mutta henkilöpäivinä laskettuna kokonaisväestö on suuri. Kymijoki, Päijänteen kansallispuisto, ja niiden monipuoliset ulkoilu- ja veneilymahdollisuudet tuovat alueelle vierailijoita. Alueella on runsaasti pohjavesivaroja ja Kalkkisten kyläkeskusta kuuluu kunnalliseen vesijohtoverkostoon. Yksityisistä kaivoista löytyy rautaa ja kuparia. Myös elinkustannukset sekä asumisen hintataso ovat verrattain matalat.

Haasteita ovat ikääntyvä ja vähenevä vakituinen väestö, rajalliset työmahdollisuudet ja riippuvuus kuntakeskuksen palveluista. Koulun lakkautus koetaan menetyksenä kylälle. Yhteisöllisyys, aktiivinen kyläyhdistys ja tapahtumat vahvistavat kyläidentiteettiä ja turvallisuutta. Matkailu ja mökkiläiset tuovat elinvoimaa ja potentiaalisia uusia asukkaita, mutta menovuoto on suuri, sillä iso osa ostovoimasta suuntautuu muualle.

LÄHTEET

Asikkala. (n.d.). Hinku. <https://asikkala.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu/ilmastotyo/hinku/>

Asikkala. (n.d.). Vääksyn jätevedenpuhdistamo saneerataan puhdistus- ja energiatehokkaammaksi: merkittävä hanke kestävän kehityksen edistämiseksi. <https://asikkala.fi/vaaksyn-jatevedenpuhdistamo-saneerataan-puhdistus-ja-energiatehokkaammaksi-merkittava-hanke-kestavan-kehityksen-edistamiseksi/>

Asikkala. (2025). Ilmastosuunnitelma 2025–2029. <https://asikkala.fi/wp-content/uploads/2025/06/Ilmastosuunnitelma.pdf>

Järviwiki. (n.d.). Etusivu. Suomen ympäristökeskus (SYKE). <https://www.jarviwiki.fi/wiki/Etusivu>

Liiteri. (n.d.). Ympäristöhallinnon paikkatietopalvelu. Suomen ympäristökeskus (SYKE). <https://liiteri.ymparisto.fi/>

Paikkatietoikkuna. (n.d.). Karttapalvelu. Maanmittauslaitos. <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Ruokatieto Yhdistys ry. (n.d.). Suomi on vesirikas maa.

Sotkanet. (n.d.). Sosiaali- ja terveysalan tilastotietokanta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

Statistics Finland (Tilastokeskus). (n.d.-a). Kuntien avainluvut 2023. <https://stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html>

Statistics Finland (Tilastokeskus). (n.d.-b). Postinumeroalueittainen avoin tieto. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto/

Visit Lahti. (2022). Päijät-Hämeen matkailun tulo- ja työllisyys selvitys 2016. https://visitlahti.fi/wp-content/uploads/2022/06/Paijat-Hameen_matkailun_tulo-ja-tyollisyys_selvitys_2016_raportti.pdf?utm

Yle. (2025, April 13). Tässä ovat vaalien äänestysprosentit.

Tämän lisäksi analyysissä on käytetty pohjana erilaisia tilastoja kunnalta tai muilta alueen toimijoilta, työajan sekä kyselyn tuloksia sekä kyläyhdistykset materiaaleja. Analyysissä on myös hyödynnetty korkeakouluopiskelijoiden kurssityötä.

LAB-ammattikorkeakoulu, Ympäristötekniikka, Energia- ja ympäristötekniikka:

Energiaryhmä 1: Samuel Saastamoinen, Jenni Sipilä, Iida Liimatta
Energiaryhmä 2: Frida Sulalampi, Jutta Kokkonen, Valtteri Ilola
Ekosysteemiryhmä: Anne Jokinen, Melisa Keränen, Riina Lehtimäki

LUT-yliopisto, Sustainability Challenge -kurssi, Kalkkisten alue: Anni Neuvonen, Anniina Kaukoranta, Ellaroosa Rokka, Katri Peippo ja Paula Salonen